

ლოქსუმი

გაზეთი გამოდის
1993 წლიდან

ცაგერის სახალხო დემოკრატიული საბჭოს ორგანო

№22 (6397) 21 თებერვალი ხუთშაბათი 1991 წელი

ფასი 5 კაპიკი

საქონლის ინტერესები უპირველეს ყოვლისა

18 თებერვალს თბილისში მთავრობის სახლთან გაიმართა მრავალათასიანი მიტინგი. აქ გამოსულმა ორატორებმა—საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარე ზვიად გამსახურდიამ, უზენაესი საბჭოს წევრებმა თეიმურაზ ქორიძემ და მანანა ძოძუაშვილმა, საქართველოს რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა მინისტრმა გიორგი ხოშიაძემ და სხვებმა აღნიშნეს, რომ კვლავ გრძელდება განსაცდელის უამრავი ხალხისათვის. საქართველოში არ არის ინტერფერონტი, ძლიერი კომპარტია, ამიტომ კრემლი დასაყრდენად ეძებს სხვა ძალებს, რომლებიც მოქმედებენ ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის დროშით.

უკანასკნელ დღეებში, ითქვა, მიტინგზე, მთელ რიგ რაიონებში—უვარლის, გურჯაანის, კასპისა და სამტრედიის რაიონებში მოხდა პრეფექტებზე, ხელისუფლების წარმომადგენლებზე თავდასხმები. ამით, განაცხადეს ორატორებმა, კიდევ უფრო ამწვავებენ ვითარებას, ამჟღავნებენ ნიადაგს რესპუბლიკაში ახალი სამხედრო ინტერვენციისათვის. დიას, ჩვენც ვგმობთ სამხედროების მიერ ძალის გამოყენებას ჩვენი რესპუბლიკის მოქალაქეთა წინააღმდეგ. მაგრამ, ამავე დროს, არ შეიძლება თვალი ავარიდოთ ხელისუფლებას პროვოცირებულ კონფლიქტებსა და არმიის ქვედანაყოფების წარმომადგენლებთან. ორატორების აზრით, ასეთი შეტ-

აკვებები კრემლის, „მხედრობის“ მიერ არის ინსცენირებული და ამას შეიძლება საქართველოში ბალტიისპირეთის ამბების გაყოფა მოჰყვეს, საფრთხე შეუქმნას ხალხის მიერ არჩეულ პარლამენტს, რესპუბლიკის მთავრობას. ჩვენ სხვებზე ნაკლებად როდი ვართ დაინტერესებული, რომ საქართველოდან გაიყვანონ საბჭოთა არმიის ნაწილები, აღინიშნა მიტინგზე, მაგრამ უნდა ვიყოთ რეალისტები—ამისთვის აპირებთ იქნება კიდევ გარკვეული დრო. ამავე დროს, ამიერკავკასიის სამხედრო ოქის შტაბთან 23 თებერვლისათვის დანიშნული აქციის განხორციელება ხელს აძლევს ჩვენს მომხრეებს, მას შეიძლება ძალზე არასასურველი შედეგები მოჰყვეს...

ვითარება ცხინვალში

17 თებერვალს საღამოდან 18 თებერვლის დილაშემდეგ ქალაქ ცხინვალსა და მის მიმდებარე სოფლებში კვლავ დაძაბული ვითარება იყო. ექსტრემისტებმა რამდენჯერმე ესროლეს საქართველოს მილიციის საფეხვებს. ცხინვალში მკვეთრად იმატა დანაშაულები, არის მკვლელობა, ძარცვა, ყაჩაღობა. გაიზარდა შემოტანილი იარაღის რაოდენობა, განსაკუთრებით იმ ექსტრემისტების ხელში, რომლებიც სხვადა-

სხვა რეგიონიდან ჩამოვიდნენ. ქალაქის მილიცია თავს ვერ ართმევს შექმნილ რთულ ვითარებას. შინაგანი ჯარის ნაწილებმა ამ ბოლო დღეებში გააძლიერეს პატრულირება ქალაქის ტერიტორიაზე, რაც ექსტრემისტების წინააღმდეგობას იწვევს. 18 თებერვლის დღეს პატრულმა დააკავა ორი ეროვნების ხუთი მოქალაქე, რომელთაც აღმოაჩნდათ სხვადასხვა ცეცხლსასროლი იარაღი, მათ შორის შაშხანა და გადამტრიალი თოფი, საბრძოლო ვაზნებით. იმავე დღეს ქალაქის სტადიონის მახლობელი პიკეტიდან, რომელიც ექსტრემისტებს აქვთ მოწყობილი, ავტომატების ცეცხლი

დაუშინეს სამხედრო ნაწილის დასახლებას. კვლავ სიმძვინვარება ცხინვალის რაიონის ქართული სოფლების პროდუქტებით მომარაგებაში. 17 თებერვალს სიღნაღის რაიონის სოფელ მაღაროს მშრომლებმა აქ გამოგზავნეს 4 ტონა ფქვილი, ღერძილი, 4 ბიდონი ზეთი და კომბინირებული საკვები პირუტყვისათვის, რაც ადგილობრივმა მოსახლეობამ მადლიერებით მიიღო. 18 თებერვალს დღისით რეგიონში შედარებით სიმშვიდე იყო. საქართველოს რესპუბლიკის უშიშროებას სამხედრო საინჟინერო პრესცანდრი.

კომპეტენტური

წყაროდან

სიასლენი პაჭკოპაში

დღევანდელი მოულოდნელობით აღსავსე ცხოვრებისა და ექტრემალური ვითარების გამო დაძაბული გასდა ჩვენი ყოფა. მწვავე ეკონომიკურ კრიზისში მყოფი ადამიანებს რწმენა ეკარგებათ და სხვა მრავალ სიმძვინვარებას ებრძოდა, ყველას საწუხარი ერთია—რა მოგველის, რა იქნება ხვალ. ამასთან დაკავშირებით ჩვენი კორესპონდენტი შეხვდა და ესაუბრა რაიკომპერატორის ფასების ეკონომისტს გ. ქომეთიანს, რომელმაც თქვა:

თანამედროვე გართულებული მდგომარეობის, ეკონომიკური კრიზისის, პოლიტიკური სტრუქტურის მსხვერვის შედეგად გამეფებული ანარქიისა და საქონლის მწვავე დეფიციტის პირობებში უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება გაზრდილ მოქმედებას, სავაჭრო სისტემაში კომერციულ აზროვნებას. ვაჭრობის მუშაობა აქტიურობას, მოსახლეობის საქონლით მომარაგებაში ხელსაყრელი გზებისა და რესურსების ძიებას. გზა უნდა გადავუკეთოთ და არ დავუშვათ ეკონომიკური საბოტაჟი, რასაც ადგილი აქვს რესპუბლიკის ვაჭრობის სისტემაში.

სამრეწველო საქონლისა თუ სასურსათო პროდუქტებით მოსახლეობის მომარაგების მიზნით საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს გადაწყვეტილების თანახმად შემოღებულია სახელმწიფო უფლებო (თავისუფალი) ფასების გამოყენების უფლება. ასე, მაგალითად, რაიკომპერატორის ვაჭრობის განყოფილებას უფლება აქვს შეთანხმებულ (თავისუფალ) ფასებში ხელშეკრულება გააფორმოს. მომწოდებელთან და ამის მიხედვით შემოიტანოს სასურსათო თუ სამრეწველო საქონელი.

მოსახლეობისათვის კარგად არის ცნობილი, რომ საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს დადგენილების შესაბამისად, რესპუბლიკის ფასების სახელმწიფო კომიტეტის და ვაჭრობის სამინისტროს უფლებო ვერის საფუძველზე 10 იანვრიდან ჩაისა და ჩაის პროდუქტებზე,

თანაბრება ნაწარმზე, არაყის ნაწარმზე მოხდა ფასების მომატება. 96 კაპიკად ღირებული ერთი შეკვრა ჩაი გახდა 2 მანეთი და 20 კაპიკი, სიგარეტი „კოსმოსი“ (მა-

გარი შეფუთვა) ღირდა 1 მანეთი, გახდა 2 მანეთი და 50 კაპიკი, რბილი შეფუთვის „კოსმოსი“ ფასი კი ახლა 2 მანეთი და 30 კაპიკია.

ვაჭრობის სისტემაში არსებულ სიახლეებთან ერთად ჩვენმა მოსახლეობამ უნდა იცოდეს ასევე, რომ საკავშირო, მინისტრთა საბჭოს გახული წლის 17 მაისის დადგენილების საფუძველზე ახალი გადამღებული საშუალო სავაჭრო ლათობების შემოღებასთან დაკავშირებით, რომელიც გადაფარავს საქაზანო წინამატების გაუქმების შედეგად გამოწვეულ ხარჯებს, „ცენტრონიუზის“ გახული წლის 14 დეკემბრის დადგენილების თანახმად მიმდინარე წლის პირველი იანვრიდან რეინივიტიდან დაშორებულ და მაღალმთიანი სამხრეთ-დასავლეთ კოლხეთის რაიონებში მოიხსნა საქაზანო წინამატების დარიცხვები ყველა საქონელზე, ეს იქნება სამრეწველო თუ სასურსათო. ხოლო სავაჭრო რბობებში ნაშთად არსებული საქონლის გადაფასება არ მოხდება.

ასევე აღსანიშნავია, რომ რადგან, მომწოდებელი სავაჭრო ლათობას არ იძლევა, შემდგომი ორგანოების გადაწყვეტილებით ორგანო-იზაციას რეინივიტიდან და ხარჯების დაფარვის მიზნით უფლება აქვს ოქროს ნაწარმზე მოაზღვროს დარიცხვა 20 პროცენტის ოდენობით.

ვაჭრობის სისტემაში გარდა ზემოაღნიშნულისა, სხვა მოსალოდნელი სიახლეებზე ოფიციალური დოკუმენტი, არ მოგვემოყვება და ამჯერად ვერაფერს გეტყვით.

რევაზ მეთოდეს ძე მახარობლიძეს

საზოგადოება „ლოქსუმის“ გამგეობა გილოცავთ საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტად არჩევას. გისურვებთ დიდხანს სიცოცხლეს და ხანგრძლივ შემოქმედებით მუშაობას როგორც საქმეცნიერო, ისე საზოგადოებრივ საქმიანობაში.

საზოგადოება „ლოქსუმის“ თანაფრთხილმარე ჭინსულ მანდარია.

ბ. გაძრამი.

უკეთესის მოლოდინში

მართალია, ჭერჭერობით არაფერი გაკეთებულა, ისევ მივტირით იმ დროს, როცა მაღაზიებში ხორცსაც ვიძენდით და კვერცხსაც, დროგამოშვებით კი ყველსაც, მაგრამ მაინც ჭიუჭილ უკეთესის მოლოდინში ვართ და ამის საფუძველიც, გვაქვს, გაურკვევლობის ბურუსი იფანტება, ნათლად ჩანს დამოუკიდებლობისაკენ სავალი გზა, რესპუბლიკის გარდამავალი პერიოდის სამოქმედო ამოცანები. არ შეიძლება კაცს გაუფასვროს გტკენდეს უმოქმედოდ მიტოვებული, გაპარტახებული, ათი ათასობით ღირებული მეცხოველეობის ფერების, შენობები, რომლებიც ამ ორიოდ წლის

წინათ სავსე იყო მებორცული თუ პროდუქტიული პირუტყვით. მერე კი ვინმეს ბედოვლაობით თუ გაუგებრობით დაცარიელდა შენობები. დაიბნა პირუტყვი, ბიუჯეტზე მყოფი ორგანიზაციებისთვისაც კი გაქრა ესოდენ საჭირო და აუცილებელი მეცხოველეობის პროდუქტები. წიფერის კოლმეურნეობაში მიუხედავად მოთხოვნებისა მაინც ვერ გაიმეტეს და 16 პროდუქტიული ფური შემოინახეს, თქვენს მტებს თქვენს მტებს ნამატაც შეემატა და ნორმალურად აზამთრებენ, საკუთარივე მზრუნველობა პირუტყვს მწველავები შედეგად იკლპარტულიანი და ნინა ნემსწვრივი. დღიური წველა 70—

80 ლიტრანდე აღწევს. ამ პატარა ფერმის წველაშიცაა წიფერჩელთა მიერ იანვრის თვეში სახელმწიფო-ოქათის ჩაბარებულ 21 ცენტნერ რქისა და 21,2 ცენტნერ ხორცში. გზადაც კვლავ შეემატება ნამატი, გაიზრდება წველაობა, კიდევ უფრო იმრავლებს საერთო დოვლაობი. დიას, იმედი ჩნდება ადამიანის გულში, ვიღაცის გვჩერა, გვიმედება, რომ დამოუკიდებლობის გზაზე მდგარი საქართველოსათვის გარდამავალ პერიოდში ჭერ ასეა საჭირო. კვლავ იმრავლოს ასეთი ფერმების რიცხვმა.

საკლმეურნეობათშორის საამ-
შენებლო ორგანიზაციის პროფ-
კომიტეტის თავმჯდომარე.

ქართული
წერალთა
კავშირის
საბჭოთაო
კავშირის
საბჭოთაო
კავშირის

სკოლა და მსოფრთხი

არც თუ ისე დიდი ხნის წინათ საქართველოს ისტორიის სწავლება ქართულ სკოლებში თითქმის უგულვებელყოფილი იყო. იგი, როგორც ცალკე სასწავლო საგანი მხოლოდ მე-8 კლასში მსწავლებოდა. მე-9-10-11 კლასებში საქართველოს ისტორიის საკითხები სსრ კავშირის ისტორიის კურსში შეისწავლებოდა და მას 10-10 საათი ეთმობოდა. ქართუ-

მოკლევადიანი გადასაწყვეტელი კურსები. რაიონის სკოლებს სისტემატურად ვაწვდით მეთოდურ რეკომენდაციებს იმ სახელების შესახებ, რომლებიც ამ საგნის სწავლების სრულყოფასთან არის დაკავშირებული. მიმდინარე წლის იანვარში ისტორიის მასწავლებელთა სარაიონო მეთოდგაერთიანების სხდომაზე გაიშალა ფართო აზრთა გაზიარება განათლების სამინისტროს მიერ მოცემულ რეკომენდაციებზე ისტორიის სასწავლო პროგრამებსა და სახელმძღვანელოებში ცვლილებების შესახებ. განათლების განყოფილება და მისი მეთოდური კაბინეტი ყოველწლიურად ცდილობენ გაზარდონ მასწავლებელთა და მოსწავლეთა

„სამშობლოს სიყვარულის აღზრდა საქართველოს ისტორიის სწავლების პროცესში“ და ლაშქარის საშუალო სკოლის მასწავლებლის ი. სანთელაძის თემაზე „როგორ ვიყენებ მხატვრულ ლიტერატურას საქართველოს ისტორიის სწავლებისას“. ორთავე თემა გაიგზავნა რესპუბლიკურ პედაგოგიურ კითხვაში მონაწილეობისათვის. საქართველოს ისტორიის სწავლებაში ნაკლოვანებანიც თვალსაჩინოა. ზოგი მასწავლებელი ნაკლებად ემზადება გაკვეთილისათვის, არ ცდილობს მხარა აუბას სახელებს სწავლებაში, გულგრილად ეყრდნობა გაკვეთილებზე თვალსაჩინოების, ტექნიკურ საშ-

ნაბაზმებში ბიბლიოთეკის ამოცანაა სწორად წარმართოს მოსწავლეთა კლასგარეშე კითხვა, განსაკუთრებით იმ პერიოდში, როცა ბავშვში იწყება ხასიათის ჩამოყალიბება. ამ ასაკში წაკითხული წიგნი მესხიერებაში რჩება თითქმის მთელი ცხოვრების მანძილზე და გავლენას ახდენს ბავშვის განვითარებაზე. იმისათვის, რომ მომავალი თაობა მცოდნე, შრომისმოყვარე და კულტურული გაიზარდოს ყველა ღონისძიებას უნდა მივუძღვით. გვიწოდებთ მომსახურების ახალ-ახალ ფორმებს და მეთოდებს, დიდსა და პატარას ყველას იზიდავს ბიბლიოთეკის დარბაზი.

წელს კიდევ ერთი გამოწვევა შეემატა ჩვენს დროს. გავაკეთეთ წიგნების გარეყიდვის ილუსტრირება და გამოფენას მივეცით სათაური — „აბა გამომიცანი“. ქართველ პოეტთა პორტრეტებით გავაკეთეთ სტენდი სათაურით „ქართული პოეზიის თანავარსკვლავედი“. ბავშვები ჩვენი მომავალია, მათ ყურადღება და მსრუნელობა სჭირდებათ და ჩვენც მზად ვართ ახლებურად ვემსახუროთ მათ. საბავშვო ბიბლიოთეკის კარი ღიაა ყველა მოსწავლისათვის. თ. ბვილიანი.

სარაიონო საბავშვო ბიბლიოთეკის გამგე.

უკეთი პასუხი ჩვენი

მ რ ი ს ის ტ რ ი ა

ელი ბავშვი ისე ამთავრებდა სკოლას, რომ თავისი ხალხის გმირული ისტორიის შესახებ წარმოდგენაც არ ჰქონდა. ბოლო დროს ჩვენს ცხოვრებაში ბევრი რამ შეიცვალა სასიკეთოდ და ეს დაეტყო სკოლასაც. შემუშავებული იქნა ქართული ეროვნული სკოლის კონცეფცია, მიღებული იქნა დადგენილება საქართველოს ისტორიის სწავლების შემდგომი გაუმჯობესებისა და სრულყოფის შესახებ. მომზადდა საქართველოს ისტორიის ახალი პროგრამა, ცალკე საგნად გამოიყო საქართველოს ისტორია მე-9-10-11 კლასებში. გამოიცა ლ. სანიკიძის, რ. მეტრეველის და ი. მახარაძის „ჩვენი სამშობლოს მატარებელი“—მე-9 კლასის სახელმძღვანელო. შედგენილი იქნა ავტორთა კოლექტივის ახალი სახელმძღვანელო საქართველოს ისტორიაში მე-8-9 კლასებისათვის. ახლახან გამოვიდა ვ. ლომასვილის მე-10 კლასის სახელმძღვანელო. იწერება და აღბათ ახალი სასწავლო წლისათვის გამოვა მე-11 კლასის სახელმძღვანელო. ჩვენს ურუნალ-გაზეთებში ქვეყნდება სათანადო პუბლიკაციები საბჭოთა პერიოდის საქართველოს ისტორიის შესახებ, რაც გარკვეულ დახმარებას უწევს პედაგოგებს საგნის სწავლების საქმეში. გამოდის ახალი რუკები, მეთოდური და დამხმარე ლიტერატურა, კინოფილმები და დიაფილმები. მიმდინარე სასწავლო წლის მეორე ნახევრიდან კიდევ უფრო გაიზარდა საათების რაოდენობა საქართველოს ისტორიაში. ახლა ამ საგნის სწავლებას ხმარდება მე-8-9-10-11 კლასებში ორ-ორი საათი, ნაცვლად სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული თითო საათისა. მე-9 კლასის სასწავლო გეგმადან ამოღებულია „ეპიკური მოთხრობები სსრ კავშირის ისტორიიდან“. ყველა კლასში სსრ კავშირის ისტორია შეცვლილია მსოფლიო ისტორიის კურსით. საქართველოს ისტორიის რაიონის სკოლებში ასწავლის 31 მასწავლებელი, რომელთაგან თითქმის ყველას უმაღლესი განათლება და ჯამთა პედაგოგიური გამოცდილება აქვს. შარშან მე-10-11 კლასების ყველა მასწავლებელმა გაიარა ქუთაისის დახელოვნების ინსტიტუტთან მოწყობილი

ინტერესი ჩვენი სამშობლოს ისტორიის შესწავლისადმი. ამას ისახავდა მიზნად ვიქტორინა, რომელიც შარშან მოეწყო. ვიქტორინაში მონაწილეობდა რაიონის 18 საშუალო და არასრული საშუალო სკოლის 50-ზე მეტი მოსწავლე. უკანასკნელ წლებში რაიონის სკოლებში მნიშვნელოვნად ამაღლდა საქართველოს ისტორიის სწავლების დონე. ეს მნიშვნელოვნად განაპირობა ზემოთ ჩამოთვლილმა ღონისძიებებმა. მასწავლებელთა უმრავლესობა მთელი პასუხისმგებლობით მუშაობს, გულდასმით ემზადება ყოველი გაკვეთილისათვის, მოფიქრებულად ატარებს მას და აღწევს მოსწავლეთა დაინტერესებას. კარგად ისწავლება ეს საგანი ცაგერის, ბარდნაღის, ალაშის, ტყეშის, ლაიაშის, ლასურიაშის საშუალო, ქვედა ცაგერის, მახაშის, დეხვირის, საირმის, ზოგაშის არასრულ და ზოგიერთ სხვა სკოლაში. აღნიშნული სკოლების პედაგოგები მოსწავლეთა წინაშე აყენებენ გააზრებულ, მოფიქრებულ საკანძო საკითხებს, რომლებიც მოითხოვენ დაფიქრებას, მსჯელობას, დასკვნების გამოტანას. ამით მოსწავლეებს უმუშავებენ ლოგიკური აზროვნების ფაქტებსა და მოვლენებში გარკვევის უნარ-ჩვევებს. საქართველოს ისტორიის მასწავლებლებს გარკვეულ დახმარებას უწევს სასკოლო-სარაიონო და სარაიონო მეთოდგაერთიანებები. ბევრი მეთოდგაერთიანება მოფიქრებულად წარმართავს მუშაობას, ნაყოფიერად მუშაობს სარაიონო მეთოდგაერთიანებაც (ხელმძღვანელი დ. გასვიანი). აღსანიშნავია, რომ ისტორიის მეთოდგაერთიანებათა მუშაობაში მთავარი ადგილი ეთმობა საქართველოს ისტორიის სწავლების მეთოდის საკითხებს, რაც დიდად ეხმარება ამ საგნის მასწავლებლებს პრაქტიკულ მუშაობაში. ისტორიის ბევრმა მასწავლებელმა აქტიური მონაწილეობა მიიღო ამ დღეებში გამართულ პედაგოგიურ კითხვაში. მოწონება დაიმსახურა ქვედა ცაგერის არასრული საშუალო სკოლის მასწავლებლის რ. ბაქრაძის თემა

უაღებდათ გამოყენებას, ნაკლებ ყურადღებას უთმობს სწავლების პროცესში აღმზრდელითი მომენტების წინ წამოწევას, ეფექტურად ვერ იყენებს სკოლისგარეშე და კლასგარეშე ღონისძიებათა ფართო შესაძლებლობას. ზოგიერთი იმიჯზე სიძნელეებს, რომლებიც საგნის სწავლებაში არის დაკავშირებული და არაფერს აკეთებს მის დასაძლევად, ნაკლებად ავარჯიშებს ბავშვებს პარაგრაფის ბოლოს დასმულ კითხვებზე და დავალებებზე, სახელმძღვანელოში მოცემულ დოკუმენტებზე, სურათებზე, სქემებზე, რუკებზე. მთელ რიგ სკოლებში მოუწყობელია ისტორიის კაბინეტები, მცირეა საქართველოს ისტორიის სწავლებისათვის თვალსაჩინო მასალები. ნაკლოვანებებია ისტორიის შემსწავლელი წიგნების მუშაობაში, ეს წიგნები ყველგან უნდა გადაკეთდეს საქართველოს ისტორიის შემსწავლელ წიგნად. საქართველოს ისტორიის, როგორც დამოუკიდებელი სასწავლო საგნის დამკვიდრება ჩვენს სკოლებში საშუალო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის ეროვნული კონცეფციის გამარჯვება და იმ სახელების შედეგია, რომელიც გაბედულად ინერგება ჩვენს ცხოვრებაში. მართალია, საგნის სწავლებაში ჯერ კიდევ ბევრი პრობლემა და სიძნელეა, არ გვაქვს მე-11 კლასის სახელმძღვანელო, დამხმარე და მეთოდური ლიტერატურა, ცოტაა გადიდებული კედლის რუკები, სასწავლო ფილმები და დიაფილმები, მაგრამ დროთა განმავლობაში ყველაფერი ეს შეიცვლება და საქართველოს ისტორიის შესწავლა მკვიდრ ნიადაგზე დადგება. ჩვენთვის, ქართველებისათვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ჩვენი ქვეყნის გმირული წარსულის შესწავლა. იგი ჩვენს მოსწავლეებს შეაყვარებს თავის სამშობლოს, გამოუმუშავებს პატრიოტიზმისა და ერთგულების დიად გრძნობას. ლ. ჩიქოვანი.

განათლების განყოფილების მეთოდური კაბინეტის გამგე.

სამკურნალო მცენარეები

ნიმრის თითქმის მთელი მსოფლიოს მოსახლეობისათვის არის ცნობილი. ჩვენში მრავალსაუკუნოვანი ისტორია აქვს. ქართული სუფრის ბევრი კერძი უნიკალურ წარმოდგენილია. ძველ საბერძნეთსა და რომში არც ერთი წამალი არ სარგებლობდა ისეთ პოპულარობით, როგორც ნიორი, დიდმა ბრძენმა როგორც ნიორი. ძველად ეგვიპტეში ნიორის გავრცელებაზე და მოყვანაზე ფარაონები თვითონ ზრუნავდნენ. ცნობილია, რომ ფარაონ ხეოფის ბრძანებით მოწივს, რომლებიც პირამიდების აგებაზე მუშაობდნენ, ეძლეოდათ ნიორის ნორმა, რომელიც მათ ძალ-ღონეს მატებდა და სხვადასხვა დაავადებებისაგან იცავდა. ნიორს პოპულარდნენ ეგვიპტის პირამიდებში არსებულ სარკოფაგებში, ნიორი ძველ რომში შედიოდა ლეგიონერთა ულუფაში, როგორც ჭარბსაკცია საბრძოლო თვისებების გამაძლიერებელი. მეცნიერებმა შეისწავლეს ნიორის შემადგენლობა და აღმოჩნდა იგი რთული აგებულების ბოსტნეული. იგი დიდი რაოდენობით შეიცავს ეთერზეთს—ფიტონიდს, რომელიც გამოყოფს მიკრობების მომავლად სუნს. გარდა ამისა ნიორში შედის აზოტოვანი ნივთიერებანი ალინის გლიკოზიდი, ფტალსტერინები, ლითონთა მარილები. ნიორი შეიცავს 61,8 პროცენტ წყალს, 6,6 პროცენტ აზოტოვანი ნივთიერებებს, 0,10 პროცენტ ცხიმს, 30,4 პროცენტ ნახშირწყლებს, ვიტამინ „ც“-ს. აღნიშნულის გარდა, მის შემადგენლობაში შედის მიკროელემენტები: კალიუმი, ნატრიუმი, კირი, მანგანუმი, ქლორი, ფოსფორი და გოგირდი. შეიძლება ითქვას, არც ერთ ბოსტნეულს არა აქვს იმდენი სამკურნალო თვისება, როგორც ნიორს. თანამედროვე მედიცინაში ცნობილია, რომ ნიორი ძალზე კარგი ანტისეპტიკური საშუალებაა, ის იხმარება კუჭნაწლავის დაავადებისას, კერძოდ, ქრონიკული კოლიტის დროს, სასუნთქო ორგანოების ბრონქიტის, ქოლერის, მუცლის ტიფის, დიფტერიის, გრიპის პროფილაქტიკურ საშუალებად. ნიორს მიაწერენ ტუბერკულოზის გამომწვევი ბაქტერიების (კოხის

ჩიბრების) საწინააღმდეგო მოქმედებას. ნიორის სპირტული ექსტრაქტი ალაგნებს კუჭის ჭირკვლების სპერმაციას, ამის გამო მისი ხმარება შედეგადაა კუჭის წვეთის დაქვეითების დროს. ნიორი დადებით სამკურნალო გავლენას ახდენს ათეროსკლეროზით დაავადებულებზე. ნიორის სამკურნალო პრეპარატია ალოქოლი, რომელიც იხმარება ნაღვლის ბუშტისა და ნაღვლის სადინარების მკურნალობისათვის, გამოყენებულია აგრეთვე ბავშვთა ქიების მკურნალობაში, ნაწლავების დაავადების დროს საუკეთესო საშუალებად ითვლება დიეტური საშუალო ხაზში, რომელიც ბიოლოგიურად შეტად საჭირო ნივთიერებებს შეიცავს ნიორის სახით. ნიორი დაბლა წევს სისხლის წნევას, აფართოებს სისხლძარღვებს, აძლიერებს გულის კუნძის მუშაობას, ანელებს გულისცემას. ნიორიდან მიღებული ანტიბიოტიკი ალიცინი, რომლის სრულიად უმნიშვნელო რაოდენობა სპობს ბაქტერიებს. თანამედროვე მედიცინაში მას იყენებენ მადის მოსაყვანად, საჭმლის მონელების გასაუმჯობესებლად, პირის ღრუს დაავადების საწინააღმდეგოდ. როგორც სხვა წამალს, ნიორსაც აქვს უარყოფითი თვისებები: იგი არ გამოიყენება ღვიძლის, თირკმელების ანთების დროს და აქტიური წყულულოვანი დაავადებების შემთხვევაში. უარყოფითი თვისება ისიცაა, რომ აქვს სპეციფიკური სუნი. ნიორი ერთწლიანი მცენარეა, მისი ფოთლები ვიწრო, გრძელი თანამისმაგვარი, მუქი მწვანე ფერისაა. ნიორს ხმარობენ როგორც ნედლად, ისე მწნილის სახით სხვადასხვა საქმელების მოსამზადებლად. ნიორის ბოლქვი ფორმით მოგროვდება, ან მრგვალი და შეიცავს ბარტყებს ან კბილებს 4—20 ცალამდე. თითოეული მათგანი მოთავსებულია თხელ აპკში. ნიორი უმთავრესად ვეგეტატიური ნაწილებით (კბილებით) მრავლდება. დავითილ ყურაყვილი, ბიოლოგი.

რედაქტორი
ნ. ნემსაძე

აქაქი რომანოვის ძე მურცხვალაძე

ბარდნიცვალაძე ომისა და შრომის ვეტერანი, რესპუბლიკური

მნიშვნელობის პერსონალური პენსიონერი, 1944 წლიდან კომუნისტური პარტიის წევრი აქაქი რომანოვის ძე მურცხვალაძე.
ა. რ. მურცხვალაძე დაიბადა 1921 წელს ცაგერის რაიონის სოფელ ჩხუტელში. ცაგერის სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკუმის დამთავრების შემდეგ, 1941 წელს, გაიწვიეს საბჭოთა არმიის რიგებში, საიდანაც დემობილირებული იქნა 1945 წელს.
საბჭოთა არმიიდან დემობილირების შემდეგ სასწავლებლად შევიდა თბილისის სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტში სატყეო

მეურნეობის ფაკულტეტზე და დაამთავრა 1951 წელს.
სხვადასხვა დროს მუშაობდა ცაგერის სატყეო მეურნეობისა და სამრეწველო კომბინატის მთავარ ინჟინრად, მუშაობდა ლენტეხის სატყეო მეურნეობის დირექტორად, 20 წლის მანძილზე, 1959 წლიდან 1979 წლამდე, ცაგერის სატყეო მეურნეობის დირექტორი იყო. პენსიაზე გასვლამდე მუშაობდა ამავე სატყეო მეურნეობის ტყის დაცვის ინჟინრად. სატყეო უბნის ოსტატად.

სატყეო მეურნეობის დირექტორად მუშაობის პერიოდში ბევრი რამ გაკეთდა რაიონის ფლორისა და ფაუნის დაცვისათვის, ათეულობით პექტარზე გაშენდა წიწვოვანი მცენარეთა მასივები.
წლების მანძილზე არჩეული იყო სახალხო დეპუტატთა რაიონული საბჭოს დეპუტატად. საქართველოს კომპარტიის ცაგერის რაიონული ორგანიზაციის სარევიო კომისიის თავმჯდომარედ.
ა. რ. მურცხვალაძე დაჯილდოებული იყო დიდი სამამულო ომის II ხარისხის ორდენით და მრავალი მედლით. რაიონის მშრ-

ომეუბნის ორჯონიძის ორდენითა და კარგი ავტორიტეტით, იცნობდნენ როგორც მაღალკვალიფიციურ სპეციალისტს, პრინციპულ და მომთხოვნ ხელმძღვანელს. საქმისათვის თავდადებულ, ნაღდ და უღალატო კაცს.
შესანიშნავი მოქალაქის, კეთილი და უპრეტენზიო ადამიანის ნათელი სოფნა მუდამ დარჩება მის მეგობარ-ახლობლებისა და ყველას გულში, ვინც მას იცნობდა.
ომისა და შრომის ვეტერანთა რაიონული საბჭო.

მეგობრული

ავთო ძაჯანას ძე მუშაუდიანს

გილოცავ ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატის ხარისხის მინიჭებას. გისურვებ თვალსაჩინო წარმატებებს სამეცნიერო მოღვაწეობაში, დიდ ადამიანურ ბედნიერებას პირად ცხოვრებაში.
ციცო ურთმელიძე.

ნანა ბახვას ასულ კოვადიანს გოგი აქვსანის ძე გოლეთიანს

გილოცავთ პირველი შვილის—ვაჟიშვილის შეძენას. კიდევ მრავალ სიხარულს შეეცნოს თქვენი ღამაში ოჯახის ფუძე-კერძი დაგებდებოდეთ შვილთა სიმრავლე, ღმერთი იყოს თქვენი მფარველი.
ლანა, ლელა, ლაშა ბურჯალიანები.

ნაზიკო, როზა, აქვსანტი გოლეთიანებს ივო, ნინო, ბახვა კოვადიანებს შოშია კოვადიანს, თინა გოგოშიძეს

გილოცავთ ვაჟიანობას. აღზრდილიყოს ღირსეული ქართველი. შემატებოდეს მრავალი და-ძმა, გვარავლეთ მალალი ღმერთი.
ლანა, ლელა, ლაშა ბურჯალიანები.

ნადია, ვერა, ციდა, შორა ხმცურიანებს

გილოცავთ დიტოს უმაღლეს სასწავლებელში მიწვობას, კვლავ წარმატებებით ევლოს.
მურთაზ ჩაქვეტაძე ოჯახით.

ინგუდი პარიმონის ასულ ახვლედიანს

გილოცავთ დაბადების დღეს. გისურვებთ ჯანმრთელობას და ბედნიერებას შენს საყვარელ ქმარშვილთან ერთად.
მანანა თუთისანი, თალიკო სილაგაძე, ნაზიკო ფრუიძე, თინა გასვიანი, კაპიტო ჩიქოვანი, მარიკა დოლბაია, ნინელი ჯიბაძე.

დათო ფოჩხიძეს

გილოცავთ დისშვილის შეძენას, გაზრდილიყოს ერის სასახელო ვაჟკაცი. ღმერთი იყოს მისი მფარველი.
ნათია ფოჩხიძე, ირმა სვანიძე, სოფო კვირკაშვილი, ნატო კვენეტაძე, იზა, ნათია სილაგაძეები.

გიგო აფთიონის ძე კოვადიანს

გილოცავთ დაბადების დღეს. გისურვებთ ჯანმრთელობას, სიცოცხლეს და სიყვარულს თქვენი ღამაში ცხოვრების გზაზე.
მამუკა სალინაძე.

ნინო ზადვას ასულ უგრეხალიძეს ჯონი შორას ძე კოვადიანს

გილოცავთ ვაჟიშვილის შეძენას. აღზრდილიყოს ერის სასახელო ვაჟკაცი ღმერთი იყოს მისი მფარველი.
უენია, კირილე, დემურ, ფოთოლა, ნანა, ნატო, ნათია ქომეთიანები.

შვილები ნოდარი, დოდო, ლენა, ჟუჟუნა, გელა, რძლები ნანული დავითილიანი, გულიკო ახვლედიანი, ნინო ყუაშვილი, სიძეები ოთარ, გივი ლიპარტელიანი, გივი ჩაფრაძე, გოჩა თანანაშვილი, გვირან ახვლედიანი, ჯონი დოღუძე, შვილიშვილები მამუკა, გულა სუნდა, ლელა, ბელა, შორენა, პარინე, მანანა, მალხაზი, მურმანი, მაყვალა, მადონა, ციციკო, ნატო, გოგიტა, ნატო, შვილთაშვილები, დისშვილები ბიკიკო, შურა, შუბუბილიანი, ბაბუკა ბაქრაძე, ალიოზა მამარდაშვილი, ცოლისძიშვილები, ცოლისძისშვილები იუწყებიან, რომ გარდაიცვალა.
ვლადიმერ ივანეს ძე სალინაძე დაკრძალა 24 თებერვალს, კვირას, ქ. ცაგერში.

ბიძაშვილები თამარა, მიშა, ფუტე კვირკაშვილები ოჯახებით იუწყებიან, რომ გარდაიცვალა აქაქი რომანოვის ძე მურცხვალაძე.

ანსანგედსადგურის თანამშრომლები თანაუგრძნობენ ნინო მურცხვალაძეს ბიძის
აქაქი მურცხვალაძის გარდაცვალების გამო.

რაისანგედსადგურის თანამშრომლები თანაუგრძნობენ მთვარისა და ბორის გოლეთიანებს ძმისა და ცოლისძის
თენგიზ არტემის ძე ბურჯალიანის გარდაცვალების გამო.

ცაგერის მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მომსახურების სამმართველოს მუშა-მომსახურებელი იუწყებიან, რომ გარდაიცვალა აქაქი რომანოვის ძე მურცხვალაძე.

კავშირგაბმულობის ორბელის განყოფილების თანამშრომლები თანაუგრძნობენ ლია გვიშაიანს დედამთილად.
ნადია ლეშაშელის გარდაცვალების გამო.

ცაგერის სატყეო მეურნეობის თანამშრომლები იუწყებიან, რომ გარდაიცვალა აქაქი რომანოვის ძე მურცხვალაძე და თანაუგრძნობენ განსვენებულის ოჯახს.
ვლადიმერ სალინაძე.

ცაგერის სასოფლო-სოფლის კოლმეტიკი იუწყებიან, რომ გარდაიცვალა აქაქი რომანოვის ძე მურცხვალაძე და თანაუგრძნობენ განსვენებულის ოჯახს.
ვლადიმერ სალინაძე.

შვილები ვიოლა, ნანა, ბორის, რძალი დერიდა გგუჩაძე, სიძეები დემურ გურეშიძე, მამუკა ბოჭორიშვილი, ზურაბ ვარდანიძე, შვილიშვილები მაია, მამუკა გენდინიშვილი, ირმა, იზა, ზაზა გურეშიძეები, დათო, მანუჩარ, თამარიკო, მარიკა სვანიძეები, ძმის-შვილები, ბიძაშვილები, მამიდაშვილები იუწყებიან, რომ გარდაიცვალა.
თამარ ივანეს ასული მამარდაშვილი-სვანიძე.

გამოსვენება 24 თებერვალს, კვირას 4 საათზე სოფ. ქვედა ცაგერიდან, დაკრძალვა სოფ. ლუხვანოში.

ლილი, ვენედი ცხედიანები ოჯახით იუწყებიან
ვლადიმერ სალინაძის გარდაცვალებას და თანაუგრძნობენ განსვენებულის ოჯახს.

ცაგერის სასოფლო-სოფლის VIII-ბ კლასის მოსწავლეები და კლასის ხელმძღვანელი თანაუგრძნობენ მარიკა და მანუჩარ გოლეთიანებს ბიძის
თენგიზ ბურჯალიანის გარდაცვალების გამო.

ცაგერის სასოფლო-სოფლის VIII-ბ კლასის მოსწავლეები და კლასის ხელმძღვანელი თანაუგრძნობენ სოსო ჩორგოლიანს ბაბუის
აქაქი მურცხვალაძის გარდაცვალების გამო.

ლაქანის სკოლა-ინტერნატის VII კლასის მოსწავლეები თანაუგრძნობენ ელისო ხვადაგიანს ბაბუის
ვარლამ ხვადაგიანის გარდაცვალების გამო.

ცაგერის სასოფლო-სოფლის კოლმეტიკი, აფშინა ცვარიანი, ჯუმბერ, არჩილ ახვლედიანები ოჯახებით იუწყებიან, რომ გარდაიცვალა აქაქი რომანოვის ძე მურცხვალაძე.

გრიგოლ-სილაგაძე, იორამ ჩარკვიანი, გურგენ დავითილიანი, კარლო ჩაქვეტაძე ოჯახებით იუწყებიან, რომ გარდაიცვალა აქაქი რომანოვის ძე მურცხვალაძე.

ცაგერის სასოფლო-სოფლის კოლმეტიკი იუწყებიან, რომ გარდაიცვალა აქაქი რომანოვის ძე მურცხვალაძე და თანაუგრძნობენ განსვენებულის ოჯახს.
ვლადიმერ სალინაძე.

გახეთ „ლეჩხუმის“ რედაქციისა და რაიონული სტამბის თანამშრომლები თანაუგრძნობენ ვალტერ მურცხვალაძეს და თემურ ჩორგოლიანს მამისა და სიმამრის
აქაქი რომანოვის ძე მურცხვალაძის გარდაცვალების გამო.

ლელი, ზურაბ, ბორის გოგოძეები, გრიშა, სულიკო ნემსწვერიძეები იუწყებიან, რომ გარდაიცვალა
თენგიზ ბურჯალიანი.

ოთარ, გოგი მუშუქლიანები ოჯახებით იუწყებიან, რომ გარდაიცვალა
აქაქი რომანოვის ძე მურცხვალაძე და თანაუგრძნობენ განსვენებულის ოჯახს.

აქაქი რომანოვის ძე მურცხვალაძე და თანაუგრძნობენ განსვენებულის ოჯახს.

დოდო, ნოდარ ნეშაძეები იუწყებიან, რომ გარდაიცვალა აქაქი რომანოვის ძე მურცხვალაძე და თანაუგრძნობენ განსვენებულის ოჯახს.

ავთო ბერიძე, კაკო ჩარკვიანი ოჯახებით თანაუგრძნობენ მთვარისა და ბორის გოლეთიანებს
თენგიზ ბურჯალიანის გარდაცვალების გამო.

უხალღისი მეზობლები ნუგზარ, რამაზ ჩიქოვანები, გივი ახვლედიანი, გივი კობალიანი, დათო, ავდილო ხეცურიანები ოჯახებით თანაუგრძნობენ მთვარისა, ბორის გოლეთიანებს ძმისა და ცოლისძის
თენგიზ ბურჯალიანის გარდაცვალების გამო.

ვალერიან, თენგიზ, დათო, სერგო, კუჭური ჩიქოვანები, ალექსანდრე ბერიძე, პოლიკარპო ჩხეტიანი, ჯუმბერ ცვარიანი ოჯახებით თანაუგრძნობენ მთვარისა და ბორის გოლეთიანებს ძმისა და ცოლისძის
თენგიზ ბურჯალიანის გარდაცვალების გამო.

გურამ, ჯანსუღ, ჯონი ჩორგოლიანები ოჯახებით თანაუგრძნობენ ვილენტა და თემურ ჩორგოლიანებს მამისა და სიმამრის
აქაქი მურცხვალაძის გარდაცვალების გამო.